

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Piotr Jakubiec

Protokolant Rafał Marczuk

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2015 r. w Lublinie

sprawy z powództwa M. i Ł. R.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej Vienna (...) w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz powódki M. R. (1) kwotę 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2011 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz powódki M. R. (1) kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2011 r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz powódki M. R. (1) kwotę 1.973,88 zł (jeden tysiąc dziewięćset siedemdziesiąt trzy złote 88/100) tytułem zwrotu kosztów pochówku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2011 r. do dnia zapłaty;

IV. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz powoda Ł. R. kwotę 32.000 zł (trzydzieści dwa tysiące złotych 0/100) tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2011 r. do dnia zapłaty;

V. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz powoda Ł. R. kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2011 r. do dnia zapłaty;

VI. oddala powództwa w pozostałej części;

VII. koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

VIII. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Lublinie od powódki M. R. (1) - z roszczenia zasądzonego w pkt I kwotę 3.178 zł (trzy tysiące sto siedemdziesiąt osiem złotych 0/100) tytułem części opłaty od pozwu, od ponoszenia której powódka była tymczasowo zwolniona;

IX. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Lublinie od powoda Ł. R. - z roszczenia zasądzonego w pkt IV kwotę 3.400 zł (trzy tysiące czterysta złotych 0/100) tytułem części opłaty od pozwu, od ponoszenia której powód był tymczasowo zwolniona;

X. nakazuje ściągnąć od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 5.685 zł (pięć tysięcy sześćset osiemdziesiąt pięć złotych 0/100) tytułem pozostałej części opłaty od pozwu;

XI. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Lublinie od powodów M. R. (1) i Ł. R. - z roszczeń zasądzonych na ich rzecz w pkt I i IV kwoty po 730 zł (siedemset trzydzieści złotych 0/100) tytułem części wydatków;

XII. nakazuje ściągnąć od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 1.245 zł (jeden tysiąc dwieście czterdzieści pięć złotych 0/100) tytułem pozostałej części wydatków.

Sygn. akt I C 336/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 marca 2013 roku M. R. (1) i małoletni wówczas Ł. R., reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego M. R. (1) domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) z siedzibą w W. kwot:

1. na rzecz M. R. (1):

- 5.524,70 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu,
- 40 000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej,
- 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę

2. na rzecz Ł. R.:

- 40 000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej,
- 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę

wszystkie kwoty wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty.

Nadto powodowie domagali się zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w dniu 24 sierpnia 2009 roku doszło do wypadku drogowego, w którego następstwie śmierć poniósł mąż powódki a ojciec powoda D. R.. Szkoda osobowa została zgłoszona przez powodów pozwanemu ubezpieczycielowi w 2010 roku. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany odmówił przyznania świadczeń, bowiem uznał, że śmierć D. R. nie pozostaje w związku przyczynowym ze zdarzeniem drogowym wskazanym przez poszkodowanych. W ocenie powodów stanowisko pozwanego jest niezasadne, zaś szkoda i krzywda wynikająca ze śmierci osoby najbliższej winna być naprawiona.

W dniu 5 lipca 2013 roku (...) Spółka Akcyjna Vienna (...) z siedzibą w W. złożył odpowiedź na pozew, w której wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska pozwany podniósł, że pomiędzy śmiercią D. R. a wypadkiem z dnia 24 sierpnia 2009 r. nie zachodzi związek przyczynowy. Z ostrożności procesowej pozwany zgłosił również zarzut przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, przez spożywanie alkoholu wraz z kierowcą samochodu, zgodę na jazdę z pijanym kierowcą oraz brak zapiętych pasów bezpieczeństwa.

Odnosząc się do żądania powodów w zakresie zadośćuczynienia i odszkodowania pozwany zakwestionował istnienie podstaw do żądania odszkodowania oraz wysokość żądanych zadośćuczynień.

Na rozprawie w dniu 16 października 2013 r. powodowie przyznali przyczynienie się bezpośrednio poszkodowanego do powstania szkody w 50 % i oświadczyli, że wszystkie roszczenia, za wyjątkiem zwrotu kosztów pogrzebu uwzględniają przyczynienie. Pełnomocnik pozwanej wywoził, że D. R. jest wyłącznie winny doznanej szkody, a gdyby Sąd takiego stanoiwska nie podzielił, jego przyczynienie wynosi przynajmniej 70 %.

Do zamknięcia rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie, powodowie popierali powództwo, pozwany natomiast powództwa nie uznawał i wnosił o jego oddalenie, podtrzymując w toku procesu zarzut przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody (protokół skrócony k.214, 241, 312).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 sierpnia 2009 roku w K. doszło do wypadku komunikacyjnego, w następstwie którego obrażeń doznał D. R., pasażer pojazdu kierowanego przez sprawcę wypadku Z. D. (1). U D. R. stwierdzono: ranę tłuczoną głowy, krwawienie śródczaszkowe, stłuczenie mózgu, krwawienie podpajęczynówkowe, złamanie kości twarzoczaszki, stłuczenie płuc, podgłowe złamanie kości ramiennej, otwarte złamanie kości śródreżca. Po kilku dniach pobytu w szpitalu poszkodowany zmarł. Zarówno kierowca samochodu, jak i D. R. w chwili wypadku byli nietrzeźwi. D. R. i pozostali pasażerowie wiedzieli, że kierowca samochodu jest nietrzeźwy, pili razem z nim alkohol bezpośrednio przed wypadkiem. (okoliczność bezsporna, zeznania świadka Z. D. - protokół elektroniczny z 12 lutego 2014 r. 00:04:41-00:08:32)

W chwili śmierci D. R. miał 46 lat, był ojcem 14-letniego powoda Ł. R. i pozostawał w związku małżeńskim z M. R. (1) (dowód: odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 20, 22, 23 okoliczność bezsporna).

Przed wypadkiem M. R. (1) pracowała, D. R. otrzymywał rentę. Był niezdolny do pracy, ale zajmował się gospodarstwem. Mażonkowie wspólnie prowadzili gospodarstwo rolne, mieli dwoje dzieci. Starszy syn był samodzielny, młodszy był na utrzymaniu rodziców. Rodzice wspomagali też finansowo starszego syna M.. Ł. R. był mocno związany z ojcem, miał dobre relacje z ojcem. Po wypadku D. R. był przytomny, rozmawiał z żoną. Mówił żonie, że przed wypadkiem pił alkohol razem z kierowcą. Po kilku dniach pobytu w szpitalu jego stan radykalnie się pogorszył. Śmierć męża była dla M. R. (1) i Ł. R. ciężkim przeżyciem, M. R. (1) do pracy wróciła po około tygodniu. Po wypadku cały ciężar utrzymania domu i rodziny spadł na M. R. (1). Ł. R. nie potrafi pogodzić się ze śmiercią ojca. (zeznania powodów i świadka M. R. (2) – protokół elektroniczny z 16 października 2013 r. 00:05:23-00:29:17, protokół elektroniczny z 21 stycznia 2015 00:02:03-00:07:32)

M. R. (1) poniosła koszty pochówku D. R.. Na zakup trumny i opłacenie usługi pogrzebowej wydała 2.166,75 zł, 551,90 zł to koszt wykonania nagrobka, 800 zł kosztowało przewiezienie zwłok, 716,05 zł odzież żałobna dla najbliższych oraz 700 zł spotkanie i poczęstunek dla rodziny. (rachunki k. 26-32, 34, oświadczenie k. 35)

D. R. przed śmiercią utrzymywał się z renty rolniczej wypłacanej przez KRUS, która wynosiła około 500 zł miesięcznie. (okoliczność bezsporna)

Sprawca wypadku objęty był ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartym z (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) z siedzibą w W.. M. i Ł. R. zgłosili ubezpieczycielowi szkodę w postaci śmierci D. R.. Pismem z dnia 28 stycznia 2011 r. (...) Spółki Akcyjnej Vienna (...) z siedzibą w W. poinformowała poszkodowanych, że wobec braku dowodów na potwierdzenie związku pomiędzy wypadkiem drogowym a śmiercią D. R., nie uznaje roszczeń. (okoliczność bezsporna, pismo k. 24-25)

Wyrokiem Sąd Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 10 stycznia 2011 r. Z. D. (1) został skazany za to, że w dniu 24 sierpnia 2009 r. w miejscowości K., kierując samochodem marki R. (...) naruszył umyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu ądowym oraz przepisy prawa o ruchu drogowym w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości, posiadając 1,12 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, poruszając się od strony L. w kierunku M. z prędkością wyższą o 67 km/h od administracyjnie dopuszczalnej, nie dostosował prędkości i techniki jazdy do panujących warunków dorgowych, przez co utracił panowanie nad samochodem i uderzył w krawężnik po prawej stronie jezdni,

a następnie zjechał na lewe pobocze, gdzie doszło do uderzenia w drzewo, w wyniku czego obrażenia odniósł pasażer samochodu D. R., który zmarł w dniu 7 września 2009 r. w szpitalu w związku z doznanymi obrażeniami, a także z to, że kierował samochodem w stanie nietrzeźwości. (okoliczność bezsporna, wyrok k. 232)

W chwili wypadku D. R. nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa. Gdyby zapiał pasy nie zmarłby wskutek obrażeń. (opinia biegłych k.167- 189)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedstawionych wyżej dowodów, które nie były kwestionowane przez strony, a w ocenie Sądu również nie ma podstaw do podważania ich wiarygodności. Dowody z zeznań powodów oraz świadków zostały uznane za wiarygodne w całości.

W ocenie Sądu także wywołana w sprawie opinia biegłych spełnia wymagania stawiane jej przez przepisy proceduralne, jest bowiem zupełna, jasna i niesprzeczna, a wyrażone w niej wnioski są stanowcze i wyważone. Sporządzenie opinii poprzedzone zostało analizą akt sprawy, a zawarte w ekspertyzie spostrzeżenia znajdują odzwierciedlenie w dołączonej do akt sprawy dokumentacji. Zarówno zatem niekwestionowane kwalifikacje biegłych, jak też trafność wysnutych konkluzji nie wzbudziła wątpliwości Sądu. Powyższe argumenty pozwoliły Sądowi uznać tę opinię za przekonującą. Opinia ta nie była kwestionowana przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione w części.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do najdalej idącego zarzutu pozwanego opartego na twierdzeniu o braku związku przyczynowego pomiędzy działaniem Z. D. (1), za którego gwarancyjnie odpowiada pozwany a śmiercią D. R.. Zarzut ten jest oczywiście bezzasadny w świetle treści wyroku z dnia 10 stycznia 2011 r., wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w sprawie IV K 2/11, którego ustalenia są w świetle art. 11 kpc dla Sądu w sprawie niniejszej wiążące. Skoro wyrokiem tym przypisano skazanemu spowodowanie obrażeń u pasażera D. R., który „w związku z doznanymi obrażeniami zmarł”, to istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy dwoma wskazanymi faktami jest oczywiste. Ubocznie tylko zauważyć należy, że swoje ustalenia sąd karny oparł na opinii Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w L., która wykazała, że zgon D. R. był następstwem wypadku. Z tego względu zarzutu pozwanego Sąd nie uwzględnił.

Podstawa odpowiedzialności pozwanego Towarzystwa nie była sporna, dlatego też należy jedynie wspomnieć, iż stosownie do treści art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Przepisy niniejszej ustawy w zakresie przez nią uregulowanym, mają charakter szczególny w stosunku do kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07).

W przedmiotowej sprawie mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego na gruncie stanu prawnego obowiązującego po nowelizacji art. 446 k.c., dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, który wszedł w życie w dniu 3 sierpnia 2008 roku (Dz. U. Nr 116, poz. 731).

Przed rozpoczęciem jakichkolwiek rozważań dotyczącym rozmiaru szkody i krzywdy powodów, najpierw należy odnieść się do kolejnych zarzutów stawianych w toku postępowania przez stronę pozwaną, która wskazywała na znany

poszkodowanemu stan nietrzeźwości sprawcy oraz brak zapiętych pasów bezpieczeństwa u poszkodowanego. Oba zarzuty uzasadniały zdaniem pozwanej przyjęcie znacznego przyczynienia się D. R. do powstania szkody.

Zagadnienie to jest o tyle ważkie, iż stwierdzenie takiego przyczynienia może doprowadzić w konsekwencji do obniżenia odszkodowania. Tym niemniej podnieść należy, iż samo stwierdzenie przyczynienia, pomimo że jest konieczne do obniżenia odszkodowania, nie jest wystarczające i nie prowadzi do tej sytuacji automatycznie.

Konsekwencją stwierdzenia współprzyczynienia jest jedynie powinność badania przez sędziego okoliczności decydujących o tym, czy zmniejszenie odszkodowania winno w ogóle nastąpić. Tak więc obowiązkiem sądu, który nawet w przypadku stwierdzenia przyczynienia się poszkodowanego do powstania lub rozmiaru szkody, nie jest zmniejszenie odszkodowania, lecz dokonanie pogłębionej analizy pod kątem zbadania zasadności i skali ewentualnego obniżenia odszkodowania (por. wyrok SN z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, Biul. SN 2009, nr 1, s. 12, M. Praw. 2009, nr 19, s. 1060; P. Granecki, Wybrane zagadnienia wykładni art. 362 k.c.). Aktualne jednak orzecznictwo tak Sądu Najwyższego jak i sądów powszechnych stoi na stanowisku, iż nawet gdyby uznać, że zmarły przyczyniła się do powstania szkody, to fakt ten nie nadal nie obliguje Sądu do zmniejszenia obowiązku naprawienia szkody. Jest to bowiem jedynie warunek wstępny, ustalenie którego pozwala na ocenę konieczności, ewentualnie rozmiaru zmniejszenia odszkodowania czy zadośćuczynienia, stosownie do okoliczności sprawy. Decydują o tym takie czynniki jak podstawa odpowiedzialności sprawcy szkody, stopień winy obu stron lub nieprawidłowe zachowanie się poszkodowanego. Okoliczności te stanowią zaś przesłankę oceny czy w ogóle i w jakim stopniu uzasadnione jest zmniejszenie obowiązku naprawienia szkody (por. wyrok SN z 19 listopada 2009r. IV CSK 241/09, LEX nr 677896, wyrok SN z 29 października 2008r. IV CSK 228/08, LEX nr 475287)

Fakt spożywania alkoholu przez bezpośrednio poszkodowanego wspólnie z kierowcą oraz jego świadomość, że kierowca jest pijany nie były kwestionowane przez powodów. Powodowie przyznali, że D. R. w ten sposób przyczynił się do szkody w 50 %. (k. 87). Dowód z opinii biegłego potwierdził dodatkowo istnienie związku przyczynowego pomiędzy niezapięciem przez D. R. pasów bezpieczeństwa a jego śmiercią.

W świetle zebranego materiału dowodowego zasadność zarzutu przyczynienia oraz konieczność odpowiedniego zmniejszenia obowiązku naprawienia szkody i krzywdy jest oczywista. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 listopada 2003 r. (III CKN 606/00) stwierdził: „Osoba, która decyduje się na jazdę samochodem z kierowcą będącym w stanie po spożyciu alkoholu, przyczynia się do odniesionej szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego, gdy stan nietrzeźwości kierowcy pozostaje w związku z tym wypadkiem. Spożywanie zaś napoju alkoholowego z takim kierowcą przed jazdą uważać należy za przyczynienie się do powstania szkody w stopniu znacznym.”

W ocenie Sądu wina D. R. była tak duża, że uzasadnia to zmniejszenie obowiązku naprawienia szkody o 60 %.

Przed przystąpieniem do rozważań odnośnie zadośćuczynienia należy zauważyć, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (por. wyrok SN z 21 października 2009r., sygn. akt I PK 97/09, LEX nr 558566). Zadośćuczynienie ma zrekompensować straty niemajątkowe, krzywdę wywołaną przez śmierć najbliższego członka rodziny. Istota szkody niemajątkowej wiąże się z naruszeniem czysto subiektywnych przeżyć człowieka. Można przyznać zadośćuczynienie za ból, pewne utrudnienia życiowe, za konieczność zasadniczo odmiennego urządzenia sobie życia (por. M. Olczyk, Komentarz do ustawy z dnia 30 maja 2008r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw).

Skazanie prawomocnym wyrokiem karnym sprawcy wypadku, którym to wyrokiem sąd cywilny jest związany w myśl art. 11 k.p.c. otwiera obecnie możliwość przyznania każdemu z powodów odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ustalenie wysokości zadośćuczynienia wymaga jednak uwzględnienia wszystkich okoliczności istotnych dla określenia rozmiaru doznanej krzywdy, takich jak: wiek

poszkodowanych, stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i czas trwania, pogorszenie stanu zdrowia na skutek śmierci osoby bliskiej.

Niewątpliwie powodów, jako żonę i syna zmarłego należy zaliczyć do najbliższych członków rodziny. Nie budzi również wątpliwości, że krzywda wywołana śmiercią męża jest ogromna. Śmierć ojca, nawet dla człowieka dorosłego, jest jedną z bardziej dotkliwych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych. W niniejszej sprawie krzywda powodów jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć D. R. nastąpiła nagle i nieoczekiwanie.

Po śmierci D. R. powodowie zmuszeni byli przeorganizować całe swoje życie. Małoletni syn z dnia na dzień pozbawiony został ojcowskiej opieki, kontaktu, rodzinnego ciepła oraz wsparcia. U dorastającego dziecka krzywda taka jak utrata ojca jest szczególnie dotkliwa, a jej skutki trudne do przewidzenia w przyszłości. Traumatyczne zdarzenie w tym przypadku z pewnością spowodowało, że małoletni powód pozbawiona bezpieczeństwa nie potrafił się odnaleźć w nowej sytuacji. Powódka utraciła wsparcie i pomoc w wychowywaniu syna.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności, a z drugiej strony aktualny poziom życia społeczeństwa polskiego Sąd uznał, że odpowiednim zadośćuczynieniem dla M. R. (1) będzie kwota 100 000 złotych, które spełnia funkcję kompensacyjną, będzie społecznie uzasadniona i nie prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia. Dla Ł. R., według tych samych kryteriów odpowiednim zadośćuczynieniem jest kwota 80.000 zł.

Uwzględniając konieczność złotych odpowiedniego zmniejszenia zadośćuczynienia, z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody, powódce należy się kwota 40.000 zł, zaś powodowi 32.000 zł.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze, iż zadośćuczynienie powinno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, niebędącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Z tego wynika, że "wartość odpowiednia" to wartość utrzymana w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej (por. wyrok SN z 4 lutego 2008r., sygn. akt III KK 349/07, LEX nr 39507; wyrok SN z 30 stycznia 2004r., sygn. akt I CK 131/03, OSNC 2005/2/40). Nadto wartość ta winna przynosić poszkodowanemu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia (por. wyrok SN z 14 lutego 2008r., sygn. akt II CSK 536/07, LEX nr 461725).

Przechodząc do żądania odsetek należy wskazać, iż co do zasady na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odsetki od pozwanego na rzecz powodów, naliczane w stosunku rocznym od kwoty przyznanego zadośćuczynienia i odszkodowania w wysokości ustawowej, należne są za okres od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody.

Powodowie nie wykazali daty zgłoszenia szkody, jednak z pisma pozwanego na k. 24 wynika, że w dniu 28 stycznia 2011 r. pozwany dysponował już zgłoszeniem. Z tego względu odsetki od wszystkich objętych wyrokiem kwot Sąd zasądził od dnia 28 lutego 2011 r.

Treść art. 446 § 3 k.c. stanowi, iż sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Odszkodowanie to obejmuje szkody majątkowe, których nie uwzględnia się przy zasądzeniu renty (art. 446 § 2 k.c.). Szkody te wyrażają się w ogólnym, znacznym pogorszeniu warunków życiowych, w jakich znaleźli się najbliżsi członkowie rodziny zmarłego. Powoduje ono nie tylko uszczerbek w aktualnej sytuacji materialnej, ale również w możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości i w ograniczeniu planów życiowych. Nie chodzi przy tym o przyznanie zadośćuczynienia za same cierpienia związane ze śmiercią osoby najbliższej. Natomiast ocena „znacznego pogorszenia” zależna jest od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej wywołanych przez śmierć osoby najbliższej (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1970 r., III PZP 22/70, OSNC 1971/7-8/120, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1977 r. IV CR 419/77 opubl. Lex nr 8025).

Przesłanką zasądzenia odszkodowania jest wystąpienie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego. Ocena czy żądanie jest uzasadnione wymaga ustalenia, jaka była sytuacja życiowa rodziny zmarłego przed wypadkiem oraz czy i o ile uległa ona pogorszeniu na skutek jego śmierci. Pogorszenia sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. nie można sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków najbliższych członków rodziny zmarłego. Szkody majątkowe prowadzące do znacznego pogorszenia bieżącej lub przyszłej sytuacji życiowej osoby najbliższej zmarłemu są często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia. Często wynikają z obniżenia aktywności życiowej i ujemnego wpływu śmierci osoby bliskiej na psychikę i stan somatyczny, co niekoniecznie przejawia się w konkretnej chorobie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2004 roku sygn. V CK 269/03, opubl. Lex nr 238971).

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej uprawnionego w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. zależne jest od rozmiarów ujemnych następstw o charakterze majątkowym, a także zmian w sferze dóbr niematerialnych uprawnionego wywołanych przez śmierć osoby bliskiej, już istniejących oraz dających się przewidzieć w przyszłości na podstawie zasad doświadczenia życiowego. Jego ocena powinna być oparta na szczegółowej analizie sytuacji osoby uprawnionej z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, które mają wpływ na jej warunki i trudności życiowe, stan zdrowia (w tym jego ewentualne pogorszenie wywołane śmiercią osoby najbliższej) wiek, stosunki rodzinne i majątkowe, a w odniesieniu do małoletnich dzieci dodatkowo wpływają na warunki wychowawcze i na jej porównaniu z sytuacją, w jakiej znalazłby się uprawniony, gdyby nie śmierć osoby bliskiej. Prawidłowa wykładnia pojęcia "stosowne odszkodowanie" powinna uwzględniać nie tylko okoliczności konkretnej sprawy, ale także realną wartość ekonomiczną. Musi ono wyrażać się sumą wymierną, stanowiącą adekwatne przysporzenie dla uprawnionego, a zarazem uwzględniającą ocenę większości rozsądnie myślących ludzi. Odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., lecz z woli ustawodawcy "stosownym", tj. takim, które ułatwi przystosowanie się uprawnionemu do zmienionej sytuacji życiowej. Dyspozycja tego przepisu nie obejmuje zatem obowiązku wyrównania wszystkich szkód ustalonych detalicznie, pozostających w związku przyczynowym ze śmiercią członka bliskiej rodziny, gdyż ze swej natury jest to kompensacja o charakterze ryczałtowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2008 roku w sprawie II CSK 143/08, z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie V CSK 544/07, z dnia 24 października 2007 r. w sprawie IV CSK 194/07).

Wyżej zaprezentowana wykładnia art. 446 § 3 kc dotyczyła stanu prawnego, w którym brak było odrębnego przepisu regulującego cierpienia związane ze śmiercią osoby bliskiej. Mimo wszystko należy zauważyć, iż wykładnia art. 446 § 3 kc, nawet przed dodaniem przepisu art. 446 § 4 kc, nie dopuszczała kompensowania samej tylko szkody niemajątkowej spowodowanej śmiercią najbliższego członka rodziny.

Przede wszystkim, w utrzymanym w KC przepisie jest mowa o istotnym pogorszeniu się sytuacji życiowej członków rodziny, a nie tylko ich sytuacji materialnej (majątkowej). Trafnie dostrzega się w doktrynie, że śmierć kogoś z rodziny powoduje często po stronie pozostałych jej członków szereg trudno wymiernych i nie zawsze w pełni rekompensowanych przez rentę uszczerbków o charakterze materiałnym, których wyrównanie jest w istocie możliwe tylko poprzez przyznanie jednorazowego odszkodowania, przybierające w rozważanym przypadku formę podobną do ryczałtu. (System Prawa Prywatnego Tom 6, rozdział III § 28 ust. V, CH. Beck, Warszawa 2005).

Reasumując powyższe rozważania, należy uznać, iż pozostawienie w porządku prawnym art. 446 § 3 kc skutkuje tym, iż wykładnia tego przepisu powinna skupić się, co do zasady, jedynie na uszczerbku materiałnym związanym ze śmiercią osoby bliskiej, który nie może być kompensowany przez rentę. Dodatkowo dyspozycja tego przepisu nie może obejmować, jak ujmowano to wcześniej, uszczerbku o charakterze niemajątkowym, który ma kompensować art. 446 § 4 kc. Toteż praktyczna doniosłość rozwiązania przewidzianego w art. 446 § 3 (zwłaszcza, gdy się ją zderzy z wagą instytucji przewidzianych w art. 446 § 2 i 4 KC) stała się obecnie stosunkowo mniejsza.

Przepis ten (art. 446 § 4 kc) ułatwia dochodzenie zadośćuczynienia, gdyż umożliwia jego uzyskanie bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych –poza w nim wymienionych – przesłanek. Niewątpliwie wzmacnia też on wykładnię art. 446 § 3 k.c. wiążącą funkcję tego przepisu wyłącznie z ochroną majątkową. Nie można zatem

zasadnie twierdzić, że art. 446 § 4 k.c. stanowi swoiste superfluum, pozbawione głębszego sensu normatywnego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku w sprawie III CZP 76/10).

W świetle zebranych przez Sąd dowodów nie budzi wątpliwości, że wskutek śmierci D. R. sytuacja życiowa najbliższych mu osób, tj. żony i syna uległa znacznemu pogorszeniu.

W tym miejscu należy jeszcze raz wskazać, że D. R. był dobrym mężem i ojcem. Zajmował się domem i rodziną. Syn mieszkał z rodzicami w jednym domu. Pomoc D. R. w pracach domowych i praca w gospodarstwie miały dla obojga powodów ogromne znaczenie. Równie ważne dla powodów było wsparcie psychiczne ze strony D. R.. Czas trwania małżeństwa powódki jest wystarczającym argumentem dla stwierdzenia, że śmierć męża była dla niej źródłem załamania psychicznego, które musiało wpłynąć na chęć życia, aktywność życiową, kontakty z ludźmi.

Po śmierci D. R., powodowie z pewnością stracili chęć do życia, nie potrafili sobie poradzić ze śmiercią.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, iż sytuacja życiowa powodów po śmierci D. R. uległa znacznemu pogorszeniu, sporna pozostawała zatem kwestia, w jakiej wysokości należne im będzie z tego tytułu odszkodowanie.

Sąd uznał za odpowiednie do rozmiaru szkody, która podlega naprawieniu wedle zasad określonych w art. 446 par. 3 kc kwoty po 50.000 zł. Szkada powódki jest oczywista, pomoc i wsparcie ze strony męża ma konkretną, chociaż trudno wymierną wartość ekonomiczną. Powódka mogła liczyć na taką pomoc przez wiele lat, śmierć męża spowodowała, że musi liczyć tylko na siebie, co przy uwzględnieniu zmian, jakie nastąpiły w jej psychice musi być uznane za wyjątkowo istotne pogorszenie sytuacji życiowej.

Powód również doznał takich zmian psychicznych, które bezsprzecznie obniżyły nie tylko jego nastrój, ale także aktywność życiową, co wpływa na jego sytuację majątkową. Pomoc, jakiej udzielał mu ojciec również ma wartość ekonomiczną.

Uwzględniając konieczność złotych odpowiedniego (o 60%) zmniejszenia odszkodowań, z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody, powodom należą się kwota po 20.000 zł.

Zasądzone na rzecz powodów odszkodowania są roszczeniami niezależnymi od należnych im zadośćuczynień, każde z tych roszczeń zmierza do naprawienia innej szkody (krzywdy).

Takie rozumowanie przepisu art. 446 kc w obecnie obowiązującym brzmieniu jest oczywiste. Czym innym jest odszkodowanie, a czym innym zadośćuczynienie. Tym bardziej, iż Sąd Najwyższy w kilku orzeczeniach przyznał, iż nawet w stanie prawnym obowiązującym przed dodaniem art. 446 § 4 kc możliwe było przyznanie odrębnego zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku w sprawie III CZP 76/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku w sprawie IV CSK 307/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 roku w sprawie I ACa 1137/07).

Zasadne jest też częściowo powództwo obejmujące żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki zwrot kosztów pochówku. Roszczenie o zwrot tych kosztów oparte jest na przepisie art. 446 § 1 kc, zaś jego wysokość powódka wykazała w przeważającej części niebudzącymi wątpliwości i niekwestionowanymi przez pozwanego fakturami. Wartość kosztów pochówku oraz cena ubrań zakupionych w celu pochówku zmarłego nie budzi zastrzeżeń w świetle zasad doświadczenia życiowego. Koszty zgłoszone przez powódkę są niższe od zwyczajowo ponoszonych na terenie (...).

Nie może budzić zastrzeżeń roszczenie o zwrot kosztów zakupu trumny w kwocie 2.166,75 zł (k. 26), wykonania grobu do kwoty 551,90 zł (k.27, 28), przewiezienia zwłok w kwocie 800 zł (k.29), zakupu odzieży w kwocie 716,05 zł (k.30-32) oraz poczęstunku dla rodziny w kwocie 700 zł (k. 34-35). Powódka nie udowodniła konieczności poniesienia wydatków co do kwoty 590 zł, w tym związku przyczynowego pomiędzy kosztami pochówku a zakupem paliwa za kwotę 290

zł. Łącznie wartość poniesionych i związanych ze śmiercią D. R. kosztów stanowi 4.934,70 zł, co przy uwzględnieniu przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody w 60 % daje kwotę 1.973,88 zł.

Zasadę orzeczenia o kosztach procesu Sąd wywiódł z treści art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. W niniejszej sprawie powodowie postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2013 roku zostali zwolnieni od opłat w całości.

Na koszty sądowe, wyłożone tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa, złożyły się opłata od pozwu oraz wydatki w kwocie 2.706,93 zł.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa w ok. 54 %, Sąd orzekł o wzajemnym zniesieniu kosztów procesu.

W punkcie X wyroku Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie od pozwanego stosownie do wyniku procesu (54 %) kwotę 5.685 złotych tytułem części opłaty od pozwu, zaś w pkt XII 730 złotych tytułem wydatków na opinie biegłych, która to kwota została tymczasowo wyłożona z sum budżetowych Skarbu Państwa.

W punkcie zaś VIII, XI i XI wyroku Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Lublinie od powodów z zasądzonych na ich rzecz świadczeń (art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku -Dz. U. Nr. 167, poz. 1398) stosownie do wyniku procesu (46%) pozostałą części opłaty od pozwu oraz wydatków na opinie biegłych, która to kwota została tymczasowo wyłożona z sum budżetowych Skarbu Państwa.

Biorąc powyższe pod uwagę i w oparciu o powołane przepisy prawa, Sąd orzekł jak w wyroku.